سرآمد اقتصاد

سه‌شنبه-۱۸ دی ۱۴۰۳-سال هشتم-شماره ۲۱۱۰

کتاب مصائب بایندر

بررسی و تحلیل عملکرد نیروی دریایی ایران در جنگ جهانی دوم

دکتر رضا جهانفر

بخش دوم

باری! نیروی دریایی ایران را، مانند نیروی زمینی آن، سرگذشتی است دیرینه و درخشان. این نیرو، در روزگار نو نیز، در کنار دو نیروی دیگر؛ زمینی و هوایی، در هر جنگ، هراس‌ناشناس و پولادچنگ، دلیرانه، مرزهای سه‌گانه این بوم بِهین و میهن مِهین را از گزند و آسیب دشمنان پاس داشته‌اند و درفش سربلندی و ارجمندی برافراشته‌اند و حتّا از جان افشانی، در راه رهایی ایران از چنگ بیدادیان بَر بنیادِ ناخجسته‌یاد، دریغ نورزیده‌اند.

یکی از این شیروَشانِ جان افشان، دریابان غلامعلی بایندر است: جنگاوریِ دلیر و دانشوری هُژیر، فرّمندی فرهیخته و میهن‌پرستی جان انگیخته که در برابر آنان که چشم آز به ایران می‌دوختند و جز کین ایرانیان، در دل، نمی‌اَندوختند و جان، از تیرگی و تباهی در این سرزمین سپند و ستودهٔ روشنایی و روشن‌رایی، برمی‌افروختند، ایستاد و آنان را آموزه و اندرزی درشت و دندان‌شکن و از یاد نارفتنی داد. روانش در مینوی بَرین، شاد باد و نام بلندش همواره در یاد!

در فرجام این دیباچه، می‌سزد که تلاش پیگیر سرگرد رضا جهانفر را که تلاشی بوده است دشوار و نیز، به‌گونه‌ای ناسازوارانه (=پارادُکسیکال): دل‌پذیر، در نوشتن سرگذشت این بزرگ‌مرد نیروی دریایی، ارج بنهم و او را، به پاس تلاش ارزنده و برازنده‌اش در شناسانیدن این دلاور دریادل، به ایرانیان فرّخباد بگویم و کامکاری و بختیاری در کارهایی پژوهشی و فرهنگی ازاین‌گونه را، برای او، از درگاه دوست، آرزو ببرم. ایدون باد.

میرجلال‌الدین کزّازی

مهرماه ۱۳۹۶

بررسی سیر مطالعه دریانوردی از هزاره سوم پیش از میلاد تا پایان هخامنشی خلیج پارس منتشر شد

کتاب خلیج پارس، با موضوع بررسی سیر مطالعه دریانوردی از هزاره سوم پیش از میلاد تا پایان هخامنشی نوشته محمد خزایی منتشر شد.

سمیرا ایمنی، مدیر نشر کارنامک به روزنامه دریایی اقتصاد سرآمد نوشت: حوزه‌ی خلیج‌پارس که رابطی تنگاتنگ با بنادر خلیج‌پارس داشت در نتیجه خود آبرفت‌های حاصل از رودخانه‌های کارون، دجله و فرات و وجود شبکه‌ی منظم آبیاری، سرزمینی حاصل‌خیز بود که این سرمنشا تجمع و سکونت در دوران باستان است. مردمان بین‌النهرین، عیلامی‌ها و ساکنان سواحل خلیج‌پارس، کوشش‌های فزاینده‌ای در شناخت هرچه بیش‌تر جزایر و بنادر خلیج‌پارس و چگونگی بهره‌وری از آن داشتند. شناورها نیز از دلایل گسترش و تکاملِ جوامعِ پیچیده‌ی شهری محسوب می‌شدند.

پیشینه‌ی دریانوردی در خلیج‌پارس به هزاره‌های پیش برمی‌گردد، به زمانی که اقوامی چون سومریان، اکدیان و عیلامیان برای پیمودن مسیر خود بین میان‌رودان، موهن‌جودارو دره‌ی سند از آن سود می‌بردند. بومیان با بهره‌گیری از نی، زفت، الوار و... با آگاهی و آشنایی به شناورها، لنگرگاه‌ها، موقعیت و مکان بارگیری و جانمایی و نقشه‌های دریایی به تبادلات تجاری این آب‌راه افزودند. با توسعه‌ی فن کشتی‌سازی، دریانوردان و بازرگانان خلیج‌پارس باستان توان پیمودن مسافت‌های طولانی، گاه تا بیش از سیصد مایل را داشتند و نیاز جامعه‌ی بین‌النهرین و مردمان حوزه‌ی خلیج‌پارس به واردات و صادرات انواع و اقسام کالاها سبب افزایش اعتبار و اهمیت صنف تاجران و بازرگانان شد.

کتاب «خلیج‌پارس بررسی سیر مطالعه‌ی دریانوردی از هزاره‌ی سوم پیش از میلاد تا پایان امپراتوری هخامنشی» به قلم محمد خزایی؛ به پیشینه‌ی تاریخی و باستان‌شناسی یکی از ویژه‌ترین آب‌راه‌های جهان با گستردگی و نگرشی همه سویه، پرداخته است. در این کتاب نه‌تنها به جغرافیای تاریخی و سیاسی، بل پیشینه‌ی تجارت دریایی، تکنیک ساخت کشتی‌ها، پیوندهای تجاری میان بنادر و اسکله‌های دوروبر و... اشاره شده است. یکی از بخش‌های ویژه، ارتباط تجاری بنادر و اسکله‌های قایق‌سازی است که با توجه به متون و اسناد باستان‌شناسی در دوره‌های گوناگون چون عبید، اروک، جمدت‌نصر و ... آگاهی‌های مستدلی در اختیار خواننده قرار می‌دهد و تبادلات رودخانه‌ای در حوضه‌ی خلیج‌پارس را بررسی می‌نماید.

«روزنامه دریایی سرآمد» از یک بحران زیست محیطی در شمال گزارش می‌دهد؛

فاجعه ۲۰هزارهکتاری در تالاب انزلی!

هادی حق شناس : اگر برای تالاب انزلی ۳۰۰ میلیون دلار اعتبار ندهند فاجعه به بار می آید

گروه زیست محیطی -سعید قلیچی – وضعیت در تالاب انزلی استان گیلان بحرانی است. بخش های قابل توجهی از این تالاب، تبدیل به زباله دانی شده و عمق آب در آنجا کاهش پیدا کرده است. دولت چهاردهم برای ساماندهی وضعیت تالاب انزلی برنامه هایی پیش بینی کرده است. با این حال آنطور که استاندار گیلان اعلام کرده ساماندهی این تالاب نیاز فوری به تزریق ۳۰۰میلیون دلار اعتبار دارد.

به گزارش روزنامه دریایی اقتصاد سرآمد، «۲۰ هزار هکتار از تالاب انزلی به انباشت زباله‌های شهری و صنعتی تبدیل شده که این باعث از بین رفتن تالاب خواهد شد. باید جهت احیای تالاب تلاش کنیم. ما جدی هستیم که تالاب انزلی را احیا کنیم.» این ها آخرین صحبت‌هایی است که علی عبدالعلی زاده، نماینده رئیس جمهوری در هماهنگی اجرای سیاست های کلی توسعه دریامحور روز یکشنبه در بازدید از پژوهشگاه اقیانوس شناسی کشور مطرح کرد.

مسئولان دولت چهاردهم در هفته های گذشته از برنامه ریزی برای عبور از بحران های زیست محیطی متعددی صحبت می کنند. یکی از برنامه های اصلی که مورد نظر بخش های مختلف دولت بویژه سازمان حفاظت از محیط زیست است، موضوع رفع آلودگی، حفاظت و احیای تالاب ها در کشور است. اواسط آذرماه گذشته بود که شینا انصاری؛ معاون رییس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در سی و یکمین جلسه کمیته راهبری طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، اظهار کرد: در دوره جدید طرح حفاظت از تالاب‌ها، ۲ تالاب انزلی و پریشان به طرح قبلی حفاظت مشارکتی سه تالاب ارومیه، شادگان و بختگان اضافه شدند.

> طرح حفاظت از تالاب‌ها یکی از قدیمی‌ترین طرح‌های محیط زیستی در تمامی سال های گذشته و در دولت های مختلف است. هرچند دولت ها یکی پس از دیگری درباره اهمیت حفاظت از محیط زیست تالاب های کشور صحبت کرده اند، اما به نظر می رسد که در تمامی این سال ها بحران های آلودگی در این بخش از محیط زیست کشور همچنان ادامه دارد

نسخه دولت چهاردهم برای حفاظت از تالاب ها

طرح حفاظت از تالاب‌ها یکی از قدیمی‌ترین طرح‌های محیط زیستی در تمامی سال های گذشته و در دولت های مختلف است. هرچند دولت ها یکی پس از دیگری درباره اهمیت حفاظت از محیط زیست تالاب های کشور صحبت کرده اند، اما به نظر می رسد که در تمامی این سال ها بحران های آلودگی در این بخش از محیط زیست کشور همچنان ادامه دارد. آنطور که شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست کشور گفته است: برای آنکه طرح حفاظت از تالاب ها بتواند بهتر به پیش برود حتما نیاز است که در این دوره چهار ساله همکاری بین بخشی صورت بگیرد، این فعالیت‌ها را به صورت مشارکتی افزایش داده و دامنه آن را گسترش دهیم. در طرح قبلی سه تالاب ارومیه، شادگان و بختگان در بحث حفاظت مشارکتی قرار داشتند که مرحله جدید ۲ تالاب انزلی و پریشان به آن اضافه شده است.

آنطور که سازمان حفاظت از محیط زیست اعلام کرده است؛ طبق سهم در نظر گرفته شده ایران در طرح حفاظت از تالاب‌ها، امیدوارم سازمان برنامه و بودجه با کمک وزارت امور خارجه در تخصیص این سهم که مبلغی حدود ۲,۵ میلیارد تومان در سال است که باید سازمان حفاظت محیط‌زیست آنرا تقبل کند، همکاری بیشتری داشته باشد. در گذشته نیز ۱۰ میلیون دلار؛ میانگین، سالانه یک میلیون دلار از طرف دولت ژاپن کمک‌هایی در جهت حفظ تالاب‌های ایران پرداخت شد که نیازمند آن هستیم تا این کمک‌ها با جذب سرمایه‌های خارجی و تعاملاتی که وجود دارد افزایش پیدا کند.

همچنین رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست کشور اعلام کرده است: در راستای اجرای طرح حفاظت از تالاب‌ها در زمینه کاهش مصرف آب، بهبود کشاورزی، توسعه کشاورزی پایدار و کاهش نهاده‌های شیمیایی در چند روستا به صورت پایلوت عمل کردیم که باید در مدت چهار سال پیش رو آن را توسعه دهیم و در ادامه نیازمند آن هستیم که رویکرد زیست بومی و مدیریت مشارکتی داشته باشیم.

نیاز ۳۰۰ میلیون دلاری تالاب انزلی

یکشنبه همین هفته بود که هادی حق شناس، استاندار گیلان گفت: ظرف دو سه سال آینده تالاب انزلی از فاضلاب انسانی به مساحت ۲۰۰ میلیون متر مربع پر می شود و خبری از آب نیست و فقط با وزش یک نسیم مردم باید گردو غبارهای ناشی از انواع فاضلاب را استشمام کنند و سرطان شیوع پیدا می کند. استاندار گیلان ادامه داد: منشا حداقل بخش عمده ای از ناترازی ها ناترازی در تصمیم گیری هاست. وقتی تهران را تعطیل می کنند می گویند مصرف برق و گاز کم شد. اما همان یک هفته ای که تهران را تعطیل کردید ۴۰۰ هزار خودرو وارد رشت شد و ۵۰ درصد به جمعیت استان اضافه شد.

عالی ترین مقام اجرایی استان گیلان افزود: اصلی ترین مشکل استان گیلان محیط زیست است. رشت دو رودخانه زیبا دارد اما کسی نمی تواند کنارش قدم بزند. وی توضیح داد: روزانه ۳۸۰ هزار متر مکعب از فاضلاب انسانی رودخانه های گیلان مستقیم به تالاب انزلی سرازیر می شود. حق شناس همچنین صراحتا عنوان کرد: اگر برای حل این مشکل ۳۰۰میلیون دلار اختصاص داده نشود تا طی سه سال این فاجعه در راه، حل نشود دیگر رشت و انزلی وجود نخواهد داشت.

اهمیت تالاب انزلی چیست؟

تالاب انزلی با مساحتی در حدود ۲۰ هزار هکتار در شمال ایران، واقع در استان گیلان قرار دارد. مرداب انزلی از جالب‌ترین و بزرگترین زیستگاه‌های طبیعی جانوران ایران محسوب می‌شود و هر ساله پذیرای تعداد زیادی از پرندگانی است که از سوی کشورهای همسایه شمالی به ایران می‌آیند. تالاب انزلی به دلیل موقعیت جغرافیایی از نظر میزان بالای رطوبت و آب با هیچ‌یک از تالاب‌های ایران قابل مقایسه نیست. از جمله زیباترین مناظر آبی منطقه، تالاب بین‌المللی انزلی است. این تالاب محل تخم ریزی آبزیان و پناهگاه و مامن پرندگان بومی و مهاجر است. در داخل تالاب جزایر زیبایی وجود دارد و دو شهر زیبای بندرانزلی و آبکنار در ساحل آن قرار دارند. تالاب انزلی با وسعت ۱۸۰ تا ۲۰۰ کیلومتر مربع حکم تصفیه خانه را برای رودخانه‌هایی دارد که به دریای خزر می‌ریزد. این تالاب با بیش از ۱۰۰ گونه پرنده ۵۰ گونه ماهی صدها گونه موجودات گیاهی اکوسیستم کم‌نظیری دارد. ورود شیرابه‌های جایگاه دفن زباله سراوان و فاضلاب‌هایی که از رودخانه‌های گوهررود و زرجوب به تالاب انزلی می‌ریزند، بخش‌هایی از این تالاب را به فاضلاب تبدیل کرده است. لازم است هرچه سریعتر دستگاه‌های مربوطه برای کاهش این آلودگی‌ها اقدامات سریعتری انجام دهند. تالاب انزلی یکی از تالاب‌های بین‌المللی کشور با وسعت ۲۰ هزار هکتار است هر چند کارشناسان با وجود اتفاقاتی که در این سال‌ها افتاده این رقم را کمتر از این مقدار محاسبه می‌کنند. تالابی که معیشت نزدیک به یک میلیون نفر به آن گره خورده است.

برنامه‌های بی‌نتیجه برای احیای تالاب انزلی

باوجود اینکه تالاب انزلی کارکردها و اهمیت فراوانی برای جوامع محلی و نیز برای کل کشور دارد، این زیست‌بوم، همچون سایر سرزمین‌های تالابی در جهان، قربانی استفاده نادرست شده و وضعیت‌اش به نحوی است که برخی، روزگار تالاب انزلی را در اغمای پیش از مرگ تلقی کرده‌اند. بحران تالاب انزلی بیش از آنکه ناشی از عوامل طبیعی باشد، از فعالیت‌های انسانی و توسعه شهری سرچشمه می‌گیرد. وضعیت تالاب انزلی در طی دهه‌های گذشته در اثر ورود پساب‌های شهری، صنعتی و روستایی به سمت بحرانی شدن پیش رفته است. به طور کلی این عقیده وجود دارد که آلودگی‌های وارده به تالاب، تأثیرات ناگواری بر محیط زیست آن می‌گذارد.

برای احیای تالاب بین المللی انزلی برنامه ۷ ساله‌ای در نظر گرفته شد که همینک ۵ سال از این طرح می‌گذرد، اما راه حل‌های ارائه شده باعث بهبود وضعیت تالاب نشده است. برای بهبود وضعیت تالاب انزلی باید راه‌حل‌های مناسب تری ارائه شود و در نخستین گام باید جلوی ورود روزانه حدود ۸۰۰ هزار مترمکعب پساب کشاورزی، خانگی و صنعتی گرفته شود تا این رسوبات به تالاب افزوده نشود و از سوی دیگر کار لایروبی نیز ادامه یابد. همینک حدود یک میلیارد مترمکعب رسوب در تالاب انزلی انباشته شده که نمی‌توان این میزان رسوبات را در کوتاه مدت لایروبی کرد؛ اما با جلوگیری از ورود رسوبات جدید در سر منشا و از سوی دیگر ورود سالانه ۲ میلیارد مترمکعب آب ورودی از محل نزولات آسمانی، می‌توان تالاب را احیا کند.

بحران ورود فاضلاب‌های بهداشتی به تالاب انزلی

مدتی پیش از این حمزه عشوری، مدیرکل حفاظت محیط زیست گیلان با اشاره به عملکرد این اداره کل در اجرای طرح جامع ۷ ساله احیای تالاب انزلی گفت: با پسروی ۲ متری دریای خزر و ورود فاضلاب‌های بهداشتی شهری و روستایی به حوضه تالاب مواجه هستیم. او با بیان اینکه میلیون‌ها تن رسوب از طریق رودخانه‌ها وارد تالاب انزلی می‌شود، تأکید کرد: ۱۷ بیمارستان شهرستان رشت دارای تصفیه خانه هستند که فاضلاب خام این بیمارستان‌ها به رودخانه‌ها وارد نمی‌شود. البته پیشرفت تصفیه خانه شهر صنعتی ۲۰ درصد است. مدیرکل حفاظت از محیط زیست استان گیلان همچنین با تاکید بر لزوم تکمیل تصفیه فاضلاب شهرستان های رشت و انزلی و فومن و صومعه سرا، تاکید کرد: با اجرای آبخیزداری به ویژه احداث تله های رسوبگیر علاوه بر جلوگیری از ورود رسوبات به تالاب، منابع تامین مصالح پروژه های عمرانی استان را ایجاد خواهیم کرد.

خطر انقراض آبزیان و پرندگان در تالاب انزلی

بسیاری از کارشناسان می گویند که برای طی کردن مسیر احیای تالاب انزلی در گام نخست باید جلوی ورود پساب کشاورزی، خانگی و صنعتی گرفته شود تا این رسوبات به تالاب افزوده نشود و از سوی دیگر کار لایروبی نیز ادامه یابد. در حال حاضر برخی گزارش‌ها حاکی از ورود روزانه حدود ۸۰۰ هزار مترمکعب پسماندهای خانگی، صنعتی و کشاورزی به این تالاب است و در چنین شرایطی باید با راهکارهای عملی از ورود این میزان پسماند به تالاب جلوگیری کنیم تا این پسماندها به رسوبات موجود در تالاب افزوده نشود. همچنی کارشناسان معتقدند که ورود پسماندهای خانگی شهرستان‌های رشت و بندرانزلی، پسماند کشاورزی و نیز پسماند شهر صنعتی رشت که آلوده هستند حدود ۳۶۹ نوع موجودات آبزی و پرندگانی که در این منطقه وجود دارند، در خطر انقراض قرار می‌گیرند. برای احیای تالاب بندرانزلی فقط نباید به فکر لایروبی باشیم، زیرا هزینه لایروبی بسیار زیاد است و از سوی دیگر ظرفیت برداشت لایروبی بسیار ناچیز است لذا باید به فکر راه حل اساسی بود.

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی

بدون شرح...

فریبا عزیزی -اقتصاد سرآمد